

प्रकरण 1 समरूपता

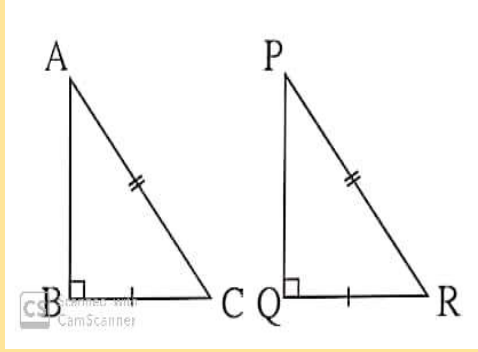
1 गुणांसाठी प्रश्न

1) $\Delta ABC \sim \Delta PQR$ व $\angle A = 60^\circ$, तर $\angle P =$ किती?

2) जर $\Delta ABC \sim \Delta XYZ$ तर खालील चौकटी पूर्ण करा.

$$\frac{AB}{XY} = \frac{AC}{YZ} = \frac{BC}{XZ}$$

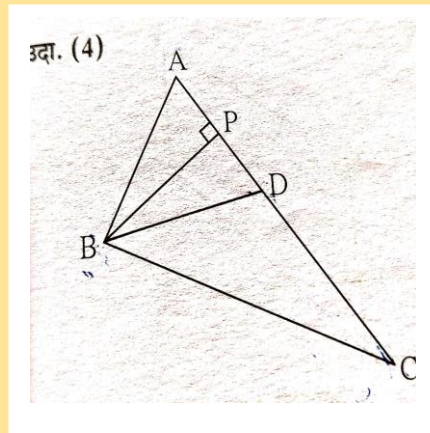
3) आकृतीमध्ये दोन त्रिकोणांमधील सारख्या खुणांनी दाखविलेले भाग एकरूप आहेत. यावरून हे दोन त्रिकोण कोणत्या कसोटीने एकरूप आहेत ते लिहा.

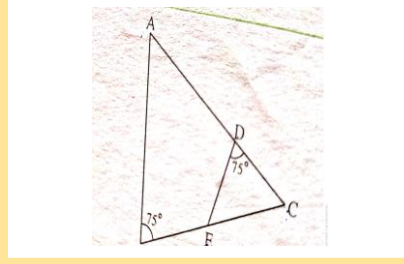
4) एका त्रिकोणाचा पाया 9 आणि उंची 5 आहे. दुसऱ्या त्रिकोणाचा पाया 10 आणि उंची 6 आहे, तर त्या त्रिकोणांच्या क्षेत्रफळांचे गुणोत्तर काढा.

5) शेजारील आकृतीत ΔABC च्या AC या बाजूवर D बिंदू असा आहे की, $AC=16$, $DC=9$, $BP \perp AC$ तर खालील गुणोत्तर काढा.

$$\frac{A(\Delta ABD)}{A(\Delta ABC)}$$

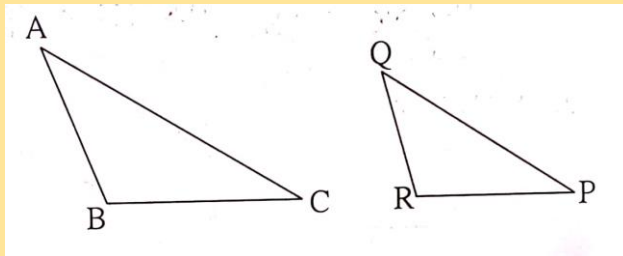

6) आकृतीमध्ये $\angle ABC=75^\circ$, $\angle EDC=75^\circ$ तर कोणते दोन त्रिकोण कोणत्या कसोटीनुसार समरूप आहेत? त्यांची समरूपता योग्य एकास एक संगतीनुसार लिहा.

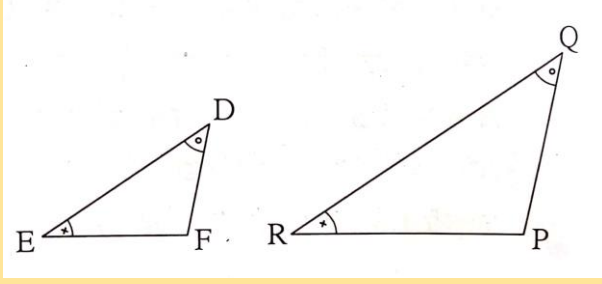
1 गुणांसाठी योग्य पर्याय निवडा.

- $\Delta ABC \sim \Delta DEF$ हे दोन्ही समभुज त्रिकोण आहेत. $A(\Delta ABC) : A(\Delta DEF) = 1 : 2$ असून $AB=4$ तर $DE = ?$
a) $2\sqrt{2}$ b) 4   c) 8   d) $4\sqrt{2}$
- दोन समरूप त्रिकोणांच्या संगत बाजूंचे गुणोत्तर 5:7 आहे, तर त्यांच्या क्षेत्रफळांचे गुणोत्तर किती असेल?
a) 25 : 49   b) 49 : 25   c) 5 : 7   d) 7 : 5
- $\Delta ABC \sim \Delta PQR$, $A(\Delta ABC)=25$, $A(\Delta PQR)=16$ तर $AB : PQ =$ किती?
a) 25 : 16   b) 4 : 5   c) 16 : 25   d) 5 : 4
- जर ΔABC व ΔPQR मध्ये एका एकास एक संगतीत $\frac{AB}{QR} = \frac{BC}{PR} = \frac{CA}{PQ}$ तर खालीलपैकी कोणते विधान सत्य आहे.

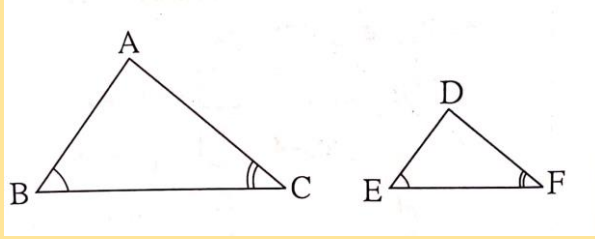
- $\Delta PQR \sim \Delta ABC$ c) $\Delta CAB \sim \Delta PQR$
- $\Delta PQR \sim \Delta CAB$ d) $\Delta BCA \sim \Delta PQR$

5) जर $\triangle DEF$ व $\triangle PQR$ मध्ये, $\angle D \cong \angle Q$, $\angle R \cong \angle E$, तर खालीलपैकी असत्य विधान कोणते?

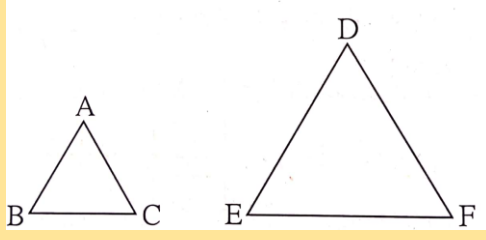
a) $\frac{EF}{PR} = \frac{DF}{PQ}$ b) $\frac{DE}{PQ} = \frac{EF}{RP}$ c) $\frac{DE}{QR} = \frac{DF}{PQ}$ d) $\frac{EF}{RP} = \frac{DE}{QR}$

6) $\triangle ABC$ व $\triangle DEF$ मध्ये $\angle B = \angle E$, $\angle F = \angle C$ आणि $AB = 3DE$ तर त्या दोन त्रिकोणांबाबत सत्य विधान कोणते.

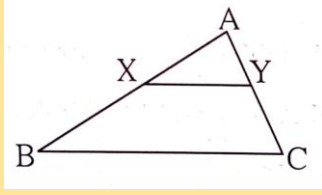
- a) ते एकरूप नाहीत आणि समरूपही नाहीत.
- b) ते समरूप आहेत पण एकरूप नाहीत.
- c) ते एकरूप आहेत आणि समरूपही आहेत.
- d) वरीलपैकी एकही विधान सत्य नाही.

7) $\triangle ABC$ व $\triangle DEF$ हे दोन्ही समभूज त्रिकोण आहेत, $A(\triangle ABC) : A(\triangle DEF) = 1 : 2$ असून $AB = 4$ आहे, तर DE ची लांबी किती?

- a) $2\sqrt{2}$ b) 4   c) 8   d) $4\sqrt{2}$

8) दिलेल्या आकृतीमध्ये रेख XY $\parallel$ रेख BC तर खालीलपैकी कोणते विधान सत्य आहे?

- a) $\frac{AB}{AC} = \frac{AX}{AY}$ b) $\frac{AX}{XB} = \frac{AY}{YC}$ c) $\frac{AX}{YC} = \frac{AY}{XB}$ d) $\frac{AB}{YC} = \frac{AC}{XB}$

9) $\Delta ABC \sim \Delta PQR$. $AB=4$ सेमी, $PQ=6$ सेमी, $QR=9$ सेमी, तर, $BC=$ किती?

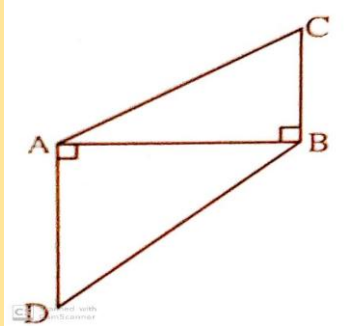
- a) 7 सेमी   b) 6 सेमी   c) 8 सेमी   d) 9 सेमी

10) $\Delta ABC \sim \Delta MNP$ आणि $BC:NP=3:4$ तर $A(\Delta ABC) : A(\Delta MNP)=$ किती?

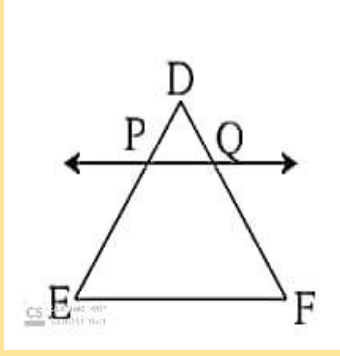
- a) 6:10   b) 1:16   c) 3:8   d) 6:8

2 गुणांसाठी प्रश्न

1) दिलेल्या आकृतीत $CB \perp AB$, $DA \perp AB$. जर $BC=4$, $AD=8$ तर $\frac{A(\Delta ABC)}{A(\Delta ADB)}$ काढा.

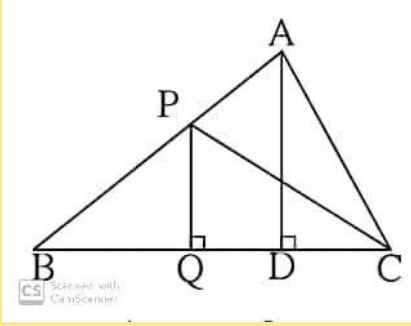

2) ΔDEF मध्ये रेषा $PQ \parallel$ बाजू EF , जर $DP=2.4$, $PE=7.2$, $DQ=1$ तर QF काढा.

3) शेजारील आकृतीत $PQ \perp BC$, $AD \perp BC$, $PQ=4$, $AD=6$, तर खालील गुणोत्तरे लिहा.

(i) $\frac{A(\Delta PQB)}{A(\Delta ADB)}$ (ii) $\frac{A(\Delta PBC)}{A(\Delta ABC)}$

4) $\Delta ABC \sim \Delta DEF$ व $A(\Delta ABC) : A(\Delta DEF) = 1:2$ असून $AB=4$ तर, DE ची लांबी काढा.

5) $\Delta ABC \sim \Delta DEF$, $A(\Delta ABC) = 36$ चौसेमी व $A(\Delta DEF) = 64$ चौसेमी, तर $BC : EF$ काढा.

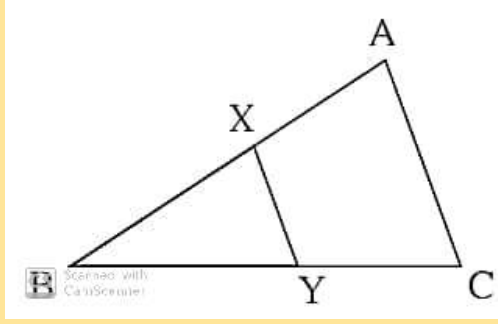
6) समान उंचीच्या दोन त्रिकोणांच्या क्षेत्रफळाचे गुणोत्तर $2 : 3$ आहे, लहान त्रिकोणाचा पाया 6 सेमी असेल, तर मोठ्या त्रिकोणाचा संगत पाया किती असेल?

7) ΔABC व ΔDEF हे दोन्ही समभुज त्रिकोण आहेत. $A(\Delta ABC) : A(\Delta DEF) = 1:2$ असून $AB=4$ तर DE ची लांबी काढा.

8) दोन समरूप त्रिकोणांच्या भुजांचे गुणोत्तर $2:5$ आहे, लहान त्रिकोणाचे क्षेत्रफळ 64 चौसेमी असेल, तर मोठ्या त्रिकोणाचे क्षेत्रफळ किती?

3 गुणांसाठी प्रश्न

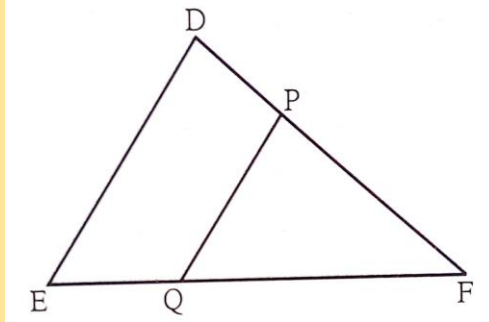
- 1) आकृतीमध्ये रेख $XY \parallel$ रेख AC , जर $3AX=2BX$ आणि $XY=9$, तर AC ची लांबी काढा.

- 2) खालील प्रमेय सिद्ध करा.

“त्रिकोणाच्या एका बाजूला समांतर असणारी रेषा त्याच्या उरलेल्या बाजूंना भिन्न बिंदूत छेदत असेल, तर ती रेषा त्या बाजूंना एकाच प्रमाणात विभागते.”

- 3) दिलेल्या आकृतीमध्ये रेख $PQ \parallel$ रेख DE , $A(\Delta PQF)=20$ एकक, जर $PF=2DP$ आहे, तर $A(\square DPQE)$ काढण्यासाठी खालील कृती पूर्ण करा.

$A(\Delta PQF)=20$ एकक, $PF=2DP$, $DP=x$ मानू, $\therefore PF=2x$

$$DF=DP + \square = \square + \square = 3x$$

ΔFDE व ΔFPQ मध्ये

$$\angle FDE \cong \angle \square \text{ (संगत कोन)}$$

$$\angle FED \cong \angle \square \text{ (संगत कोन)}$$

$\therefore \Delta FDE \sim \Delta FPQ$ ..... (कोको कसोटी)

$$\therefore \frac{A(\Delta FDE)}{A(\Delta FPQ)} = \frac{\square}{\square} = \frac{(3x)^2}{(2x)^2} = \frac{9}{4}$$

$$A(\Delta FDE) = \frac{9}{4} A(\Delta FPQ) = \frac{9}{4} \times \square = \square$$

$$A(\square DPQE) = A(\Delta FDE) - A(\Delta FPQ)$$

$$= \square - \square$$

$$= \square$$

4) ΔABC व ΔDEF हे दोन्ही समभुज त्रिकोण आहे. $A(\Delta ABC) : A(\Delta DEF) = 1 : 2$ असून $AB = 4$ तर DC ची लांबी काढा.

5) $\Delta ABC \sim \Delta PQR$, $9 \times A(\Delta PQR) = 16 \times A(\Delta LMN)$. जर $QR = 20$ तर MN काढा.